

EXPUNERE DE MOTIVE

La Propunerea legislativă privind Prevenirea și combaterea violenței de gen împotriva femeilor – „Întâi Femeia”

Obiectul de reglementare

Proiectul de lege „Întâi Femeia” are ca obiect instituirea unui **cadru normativ comprehensiv** în domeniul prevenirii și combaterii *violenței de gen împotriva femeilor*. Această inițiativă legislativă își propune să creeze un instrument legislativ unitar, integrat, care să abordeze **toate formele de violență bazată pe gen îndreptate împotriva persoanelor de sex feminin**, indiferent de contextul în care acestea au loc sau de relația dintre victimă și agresor.

În esență, legea reglementează: măsuri de prevenire a violenței (campanii de educație, programe școlare, formarea personalului autorităților); mecanisme de protecție și asistență pentru victime (ordine de protecție și alte măsuri de interdicție, servicii de consiliere psihologică, adăposturi, asistență juridică și medicală); instrumente de monitorizare și sancționare a agresorilor; precum și dispoziții instituționale pentru coordonarea eforturilor autorităților.

Astfel, **obiectul de reglementare** cuprinde atât definirea *violenței de gen împotriva femeii* și a principalilor termeni (victimă, agresor, formă de violență), cât și stabilirea *drepturilor fundamentale* garantate femeilor pentru a trăi fără violență. De pildă, proiectul consacră dreptul oricărei femei la integritate fizică, psihică și sexuală, la acces la servicii specializate de suport, la protecție efectivă din partea autorităților și la asistență juridică. Totodată, prevede în mod expres obligația autorităților publice și a societății (inclusiv a familiei, comunității) de a se implica în prevenirea violenței și sprijinirea victimelor.

În sinteză, obiectul proiectului de lege „Întâi Femeia” urmărește stabilirea unui **sistem coerent și eficient** de prevenție, protecție, sancționare și monitorizare privind violența împotriva femeilor, punând pe primul plan siguranța, demnitatea și drepturile femeii – de unde și titulatura simbolică a inițiativei legislative.

Legea specială propusă se înscrie în cerințele Convenției de la Istanbul, ratificată prin Legea nr. 30/2016, și în bune practici europene.

Proiectul **nu contravine principiului separării funcțiilor de drept** („*parallelism legislativ*”) deoarece nu dublează norma penală, ci adaugă nivelurile de prevenție și asistență cerute de tratatele internaționale.

Preambul argumentativ privind paralelismul și coerența normativă

- *Proiectul nu creează paralelism legislativ, ci completează normativ cadrul existent.*
- *Normele sunt coerente și aplicabile fără a afecta reglementările penale.*

Proiectul de lege are ca scop instituirea unui cadru normativ special pentru prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor, în deplin acord cu standardele internaționale asumate de România, în special *Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenția de la Istanbul)*, ratificată prin Legea nr. 30/2016.

Definirea conceptelor de „*violență de gen împotriva femeilor*” și „*victimă*” în legea specială nu generează paralelism legislativ și nu afectează reglementările Codului penal sau ale Codului de procedură penală, ci îndeplinește următoarele funcții:

- a) **Funcția conceptuală și preventivă;**
- b) **Funcția de protecție și intervenție;**
- c) **Funcția de aliniere la bunele practici internaționale.**

În România, alte acte normative pot folosi termenul „*violență domestică*” (*Legea 217/2003*) sau „*violență împotriva femeii*” (*Cod penal*), însă legea specială propusă introduce un concept unitar. Aceasta permite recunoașterea faptului că, desi bărbații pot fi și ei victime ale violenței domestice, violența asupra femeilor are caractere de amploare socială diferite.

Folosirea sintagmei „*violență de gen*” este esențială pentru a alinia legea la Convenție și la definirea internațională a fenomenului

Definirea noțiunii de „*violență de gen împotriva femeilor*” și a „*victimei*” nu interferează cu dispozițiile Codului penal. Aceste concepte:

- **nu sunt incriminări penale**, ci servesc la delimitarea sferei de aplicare a legii speciale.
- sunt conforme cu **Convenția de la Istanbul** (art. 3 lit. d)), care definește violența de gen ca: „*orice act de violență bazat pe gen care provoacă sau este susceptibil să provoace vătămări fizice, sexuale, psihologice ori pierderi economice, îndreptat împotriva femeilor*”.

În plus, Convenția de la Istanbul afirmă că violența împotriva femeilor rezultă din inegalitățile de putere între sexe. Astfel, **expresia „violență de gen”** subliniază caracterul ei sistemic. EIGE (Institutul European pentru Egalitate de Gen) precizează că majoritatea formelor de violență asupra femeilor au rădăcini în stereotipuri și relații de putere inegale între femei și bărbați, iar Consiliul Europei reaminteste că violența împotriva femeilor este o formă de violență de gen, comisă „pentru că ele sunt femei”. În consecință, includerea în lege a **termenului „violență de gen”** (și definirea lui) nu este o simplă încărcare terminologică, ci reflecă angajamentul internațional de a trata cauza structurală a fenomenului, după cum cere Convenția.

Enumerarea expresă a drepturilor victimelor (*acces la servicii, protecția integrității, îndepărtarea agresorului etc.*):

- **NU dublează legislația existentă**, ci concretizează în mod specific drepturile femeilor în contextul violenței de gen.

Art. 4 și art. 18 din Convenția de la Istanbul obligă statele să afirme aceste drepturi în legislația națională, inclusiv pentru a permite finanțarea serviciilor specifice.

Coerența cu ordinea juridică internă

Proiectul de lege respectă art. 11 și art. 20 din Constituție privind prioritatea tratatelor internaționale ratificate.

Drepturi și servicii explicitate în legea specială

a) dreptul la protecția integrității fizice, psihice și sexuale; b) dreptul de a accesa servicii medicale, psihologice, juridice și sociale specializate; c) dreptul de a solicita măsuri de protecție, inclusiv îndepărtarea agresorului și monitorizarea acestuia; d) dreptul de a fi asistat și/sau reprezentat de un avocat, în condițiile legii, în orice procedură civilă, penală sau administrativă; e) dreptul de a desfășura activități economice și profesionale și de a dispune liber de resursele și veniturile proprii.”

Deși pot exista critici care să susțină că astfel de servicii există deja în alte acte normative, însă explicitarea lor în prezentul proiect de lege specială, are rol de garantare și vizibilitate.

Convenția de la Istanbul obligă statul să asigure accesul victimelor la o gamă largă de servicii *rm.coe.intrm.coe.int*.

În temeiul art. 19-24 se impun măsuri concrete: victimele trebuie să primească **informații adecvate** (art. 19) despre drepturile și serviciile existente, **acces la consiliere juridică și psihologică, adăpost, asistență financiară și reinserție** (art. 20) și la **servicii specializate** (art. 22).

Dispozițiile Convenției impun totodată înființarea de **adăposturi și linii telefonice de urgență** pentru a răspunde imediat la nevoia de securitate *rm.coe.int*.

Chiar dacă aceste servicii există (*de exemplu, prin rețeaua ANPDCA, Legea 217/2003 etc.*), legea specială asigură coerență și obligă instituțiile să le acorde prioritate și resurse.

Necesitatea și oportunitatea intervenției legislative

Convenția de la Istanbul arată că violența împotriva femeilor este **o încălcare a drepturilor omului** și o formă de discriminare obligând statul să o combată în mod prioritar.

În acest spirit, statele părți trebuie să ia nu doar măsuri penale (*incriminări*) – prevăzute de art. 33-39 din Convenție – ci și **măsuri prevenție și protecție centrate pe victimă**. Art. 18-24 din Convenția de la Istanbul cer, de pildă, asigurarea accesului victimelor la informații și servicii de sprijin (consiliere juridică, psihologică, adăpost, asistență socială etc.)

Necesitatea unei asemenea legi derivă din **gravitatea fenomenului violenței de gen în România** și din limitările cadrului legal existent. Violența împotriva femeilor, în multiplele ei forme, constituie o problemă socială și de drepturile omului recunoscută, care afectează un număr îngrijorător de mare de persoane. Conform studiilor și datelor statistice:

- a) România se situează printre țările europene cu incidență ridicată a violenței domestice. În anul 2022, au fost raportate peste **70.000 de cazuri** de violență domestică la nivel național, majoritatea covârșitoare a victimelor fiind femei (aproximativ 80-90% conform datelor poliției). Aceste cifre reprezintă doar vârful aisbergului, întrucât multe cazuri rămân neraportate din cauza stigmatizării sociale sau a lipsei de încredere în autorități.
- b) Conform unui studiu la nivelul UE (Agenția pentru Drepturi Fundamentale, 2014), aproximativ **30% dintre femeile din România** au experimentat, de-a lungul vieții, o formă de violență fizică sau sexuală din partea partenerului intim. Procentul este mai

ridicat decât media UE și indică o prevalență semnificativă. Altfel spus, *una din trei femei* este expusă riscului de abuz domestic la un moment dat în viață.

- c) Violența de gen se manifestă însă și dincolo de sfera domestică: cazuri de hărțuire sexuală la locul de muncă (un sondaj UE arată că peste 30% dintre femeile tinere din România au fost hărțuite sexual la job sau în spații publicitvr.ro), agresiuni sexuale comise de cunoscuți sau necunoscuți, violență în mediul online (amenințări, hărțuire pe rețele sociale) etc. Aceste forme, deși mai puțin vizibile decât violența domestică, au efecte profund traumatizante și până acum nu au beneficiat de o abordare integrată în legislație.
- d) Cele mai tragice consecințe ale violenței de gen se reflectă în numărul fetelor și femeilor ucise sau grav vătămate. După cum s-a arătat, aproape o femeie pe săptămână este ucisă în România de partener sau fostul partener. Pe lângă aceste cazuri letale, mii de femei suferă anual leziuni fizice serioase, unele rămânând cu infirmități pe viață, ca urmare a agresiunilor.

Datele de mai sus arată cu claritate că violența împotriva femeilor constituie un **fenomen sistemic**, nu cazuri izolate. Actualele prevederi legale (pe care le vom discuta la secțiunea următoare) s-au dovedit insuficiente pentru a preveni și combate eficient problema. Persistența unui număr ridicat de incidente indică necesitatea unei **schimbări de paradigmă** – de la reacția post-factum la prevenția proactivă și la protejarea potențialelor victime înainte de escaladarea situațiilor.

Oportunitatea inițiativei legislative „*Întâi Femeia*” este susținută și de obligațiile internaționale ale României. Prin ratificarea **Convenției de la Istanbul (Legea 30/2016)**, țara noastră s-a angajat să adopte norme cuprinzătoare pentru prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor, să protejeze victimele și să pedepsească agresorii. Deși s-au făcut progrese (ex. modificările la Legea 217/2003, introducerea ordinului de protecție provizoriu în 2018 etc.), un cadru legislativ integrat care să reflecte pe deplin cerințele Convenției lipsește încă. **Acest proiect de lege vine tocmai să transpună în practică recomandările Convenției de la Istanbul**, oferind temei juridic clar pentru politicile publice necesare.

Mai mult, în spațiul Uniunii Europene, problematica violenței de gen se află în prim-planul agendei: Comisia Europeană a propus în 2022 o **directivă** privind combaterea violenței împotriva femeilor și violenței domestice, menită să armonizeze standardele minime la nivelul tuturor statelor membre. Adoptarea legii „*Întâi Femeia*” ar asigura că România este pregătită și sincronizată cu viitoarele obligații europene, evidențiind **rolul proactiv** al țării în această privință.

Contextul social intern indică de asemenea oportunitatea: există o conștientizare publică tot mai mare a gravității violenței de gen, alimentată de mediatizarea unor cazuri șocante și de campanii civice (#ȘiEuReușesc, marșuri de protest precum „*Nu una, ci toate*” etc.). Această sensibilizare sporită creează un climat favorabil schimbării legislative, întrucât societatea așteaptă de la legiuitor **măsuri ferme**. Implementarea proiectului „*Întâi Femeia*” ar răspunde acestor așteptări legitime ale cetățenilor și ar demonstra angajamentul autorităților față de protejarea celor vulnerabili.

În concluzie, intervenția legislativă este imperativă pentru a trece de la o abordare fragmentată și reactivă la un sistem **unitar, proactiv și orientat spre prevenție** în materia violenței împotriva femeilor. Momentul adoptării este oportun atât din perspectiva **aliniaментului internațional** (Convenția de la Istanbul, viitoarea directivă UE), cât și din perspectiva **internă** (cererea socială de acțiune, nevoia de eficientizare a eforturilor deja existente).

Insuficiențele legislației actuale

În prezent, România dispune de mai multe acte normative care acoperă parțial diferite aspecte ale violenței împotriva femeilor, însă acestea sunt răspândite în legislație și nu oferă un răspuns coordonat, existând **lacune și incoerențe**. Principalele elemente ale cadrului actual includ:

- a) **Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice** (modificată și republicată, ultima modificare substanțială în 2018): Această lege se concentrează pe violența în familie, definind-o inițial ca violența între soți, foști soți, rude etc. și instituind instrumente precum ordinele de protecție. Deși în urma amendamentelor sfera de aplicare a fost extinsă (incluzând și *partenerii care au sau au avut relații asemănătoare celor de familie*, chiar fără coabitare), totuși accentul rămâne pe cadrul domestic. Legea 217/2003 nu acoperă violența de gen în afara mediului familial restrâns (de ex. violența împotriva unei femei comisă de un coleg de serviciu sau de un necunoscut – acestea cad în sarcina altor legi sau doar a Codului penal). Mai mult, Legea 217 nu se referă la aspecte precum violența cibernetică, hărțuirea stradală sau violența economică, care sunt manifestări tot mai des întâlnite.
- b) **Codul penal**: cuprinde incriminări ce protejează generic persoanele (indiferent de gen) – de ex. lovirea și alte violențe (art. 193), vătămarea corporală (art. 194), violul (art. 218), agresiunea sexuală (art. 219), hărțuirea (art. 208) și altele. Aceste dispoziții sunt esențiale, însă **nu reflectă întotdeauna specificul violenței de gen**. De exemplu, *hărțuirea sexuală* (art. 223 CP) se aplică doar în context de raporturi de muncă sau similare de subordonare, lăsând neacoperită hărțuirea în spațiul public. *Violul* este definit neutru, fără a evidenția contextul de control și putere ce caracterizează adesea violența sexuală împotriva femeilor. În plus, Codul penal se ocupă preponderent de latura de sancționare, în timp ce aspectele de prevenție și protecție imediată sunt în afara razei sale.
- c) **Legislația specială antidiscriminare și privind egalitatea de șanse**: Legea 202/2002 privind egalitatea de șanse între femei și bărbați și OG 137/2000 privind prevenirea discriminării conțin referiri la hărțuirea sexuală și la discriminarea bazată pe sex, dar instrumentele oferite (sanțiuni contravenționale, măsuri administrative) s-au dovedit puțin eficiente în practică pentru a descuraja comportamentele abuzive. Procedurile în fața CNCD (Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării) sunt greoaie și nu substituie necesitatea unui mecanism penal și civil robust.
- d) **Servicii de suport pentru victime**: prin HG 904/2020 s-a aprobat *Strategia națională privind promovarea egalității de șanse și prevenirea violenței domestice 2018-2021* (prelungită ulterior), care prevede dezvoltarea rețelei de adăposturi și a serviciilor de consiliere. Cu toate acestea, serviciile rămân insuficiente ca acoperire (sunt județe fără adăposturi funcționale, iar centrele de consiliere sunt puține). Lipsa unei baze legale cu forță de lege (lege organică) care să stabilească un **obligativitate clară pentru autorități** în a furniza și finanța aceste servicii face ca aplicarea să depindă de voința administrațiilor locale și de resurse variabile.
- e) **Coordonarea instituțională**: în prezent, competențele sunt dispersate – poliția și parchetele intervin pe componenta penală, Agenția Națională pentru Egalitate de Șanse (ANES) coordonează politicile de la Ministerul Familiei, servicii sociale țin de primărie/DGASPC-uri, instanțele emit ordine de protecție etc. Nu există un mecanism robust de cooperare interinstituțională prevăzut de lege, ceea ce duce uneori la reacții lente sau la scaparea unor cazuri în “goluri” de responsabilitate (de exemplu, victime care obțin un ordin de protecție dar nu sunt monitorizate adecvat de poliție; lipsa fluxului de informații între spitale și poliție pentru cazurile de femei care ajung la urgențe cu răni cauzate de violență).

Ca urmare a acestor deficiențe, **eficacitatea generală** a răspunsului la violența împotriva femeilor este suboptimală. S-au înregistrat repetat situații tragice în care, deși victima făcuse anterior plângeri sau exista un ordin de protecție emis, coordonarea slabă ori lipsurile legislative au permis escaladarea către consecințe fatale. De exemplu, cazuri mediatizate au arătat că agresori cunoscuți ca periculoși nu au fost monitorizați (neexistând baza legală pentru supraveghere electronică în toate situațiile), sau victimele nu au avut unde să se refugieze în lipsa centrelor disponibile, întorcându-se într-un mediu letal.

Legea „Întâi Femeia” vine să răspundă tocmai acestor lacune, creând un cadru integrat: extinde protecția legală la *toate* formele de violență de gen, nu doar cea domestică; armonizează definițiile și procedurile cu cele din Convenția de la Istanbul; impune obligații clare autorităților (ex: crearea de servicii de asistență 24/7, cooperare poliție-centre sociale, evaluarea riscului în fiecare caz de violență și luarea de măsuri preventive imediate). De asemenea, noua lege abordează aspecte emergente precum *violența cibernetică împotriva femeilor* (amenințări online, hărțuire pe internet) și *discursul instigator la ură de gen* – pe care legislația actuală nu le sancționează adecvat. Proiectul prevede interzicerea explicită a oricărei instigări publice la violență sau ură împotriva femeilor (inclusiv în media și online), un element inovator ce lipsește în prezent.

Un alt aspect important este că legea propusă stabilește un **cadru de colectare a datelor și cercetare** asupra fenomenului violenței de gen. În momentul de față, datele sunt fragmentate (poliția are statistici pe violență domestică, instanțele pe ordine de protecție, spitalele pe victime ale agresiunilor, dar nu există o centralizare). Proiectul prevede realizarea unor baze de date unificate și studii periodice, ceea ce va permite evaluarea periodică a eficienței măsurilor și adaptarea politicilor.

În concluzie, legislația actuală, deși conține elemente utile, este **fragmentată, restrictivă ca sferă și insuficient aplicată**, necesitând o intervenție legislativă cuprinzătoare. Proiectul „Întâi Femeia” suplinește aceste deficiențe printr-o abordare integratoare, punând accent egal pe *prevenție, protecție și pedepsire*, astfel încât niciun aspect al violenței împotriva femeilor să nu rămână în afara cadrului legal.

Comparație cu legislația altor state relevante

Pentru a susține demersul legislativ și a identifica cele mai bune soluții, s-a realizat o analiză comparativă a reglementărilor și practicilor din alte țări cu privire la prevenirea și combaterea violenței de gen împotriva femeilor. Au fost avute în vedere atât state care au dezvoltat legislație specială cuprinzătoare, cât și state cu măsuri notabile în cadrul sistemelor generale.

Brazilia: Un exemplu de bună practică recunoscut internațional este Brazilia, care în 2006 a adoptat *Legea “Maria da Penha”* (numită după o celebră victimă supraviețuitoare a unui tentativ de omor din partea soțului). Această lege braziliană a creat mecanisme dedicate pentru *prevenirea și combaterea violenței domestice și familiale împotriva femeilor* www.women.org.

Prin *Maria da Penha*, Brazilia a: definit violența domestică extins (incluzând violența fizică, psihologică, sexuală, patrimonială și morală), a instituit proceduri judiciare speciale (inclusiv tribunale speciale de familie care să judece rapid cazurile de violență), a facilitat emiterea de *ordine de restricție* încă din faza de investigație și a interzis metodele de soluționare amiabilă (mediere) în astfel de cazuri. De asemenea, legea impune autorităților să ofere servicii precum adăposturi, consiliere și să dezvolte programe de educație. Efectul imediat al Legii *Maria da Penha* a fost creșterea raportărilor și conștientizarea fenomenului. În anii următori, Brazilia a constatat necesitatea întăririi implementării – motiv pentru care, în 2015, a lansat *patrulele “Maria da Penha”* (poliție comunitară care verifică respectarea ordinelor de protecție și urmărește situația victimelor). În plus, tot în 2015, a fost introdus delictul de *feminicid* (discutat anterior). Rezultatele braziliene indică o **scădere a toleranței sociale față de violență** și un salt calitativ în protecția victimelor, deși provocări rămân (aplicarea neuniformă în zonele rurale, volum mare de cazuri în justiție). Modelul brazilian arată importanța unei **legislații-cadru clare**, combinată cu *măsuri de aplicare efektivă*.

Italia: Italia și-a consolidat semnificativ legislația privind violența împotriva femeilor în ultimul deceniu, răspunzând unui fenomen îngrijorător (aprox. 90 de femei ucise anual și mii de cazuri de abuz raportate). Pe lângă *Codice Rosso* (2019) menționat, Italia a introdus anterior, în 2001 și 2009, infracțiuni precum *violența familială* și *stalking-ul* (hărțuirea persistentă), recunoscând

specificitatea acestora. Recent, pachetul legislativ pregătit la nivel guvernamental (2021–2022) a propus întărirea protecției victimelor și **creșterea pedepselor**: de pildă, se are în vedere creșterea pedepselor minime pentru agresori, arest la domiciliu supravegheat cu brățară electronică pentru cei cu ordine de restricție care le-au încălcat, și facilitarea plasării victimelor sub protecție (similar martorilor amenințați). Italia a recunoscut, așadar, necesitatea nu doar a pedepsirii, ci mai ales a **prevenirii recidivei** – prin monitorizarea strânsă a agresorilor și sprijinirea femeilor care denunță violența (protecție specială pentru denunțătoare). O altă lecție din Italia este importanța **schimbării mentalităților**: autoritățile desfășoară campanii precum *“Questo non è amore”* (“Aceasta nu e iubire”) adresate conștientizării publicului că violența în cuplu nu trebuie scuzată wantedinrome.com. Totuși, dificultăți persistă, ilustrate de faptul că legea, oricât de bună, trebuie să fie însoțită de prezența factorilor de decizie – un exemplu negativ fiind dezinteresul parlamentar (doar 8 parlamentari prezenți la o sesiune despre resurse pentru victime, conform unei știri din 2021). Pentru România, experiența italiană sugerează să se asigure nu doar adoptarea legii, ci și **implementarea susținută politic** a acesteia, altfel există riscul ca voința declarată să nu se reflecte în practică.

Țările nordice: Scandinavia nu are legi speciale denumite “împotriva violenței de gen”, însă violența domestică este tratată ca prioritate prin mecanisme integrate în sistemul existent. De exemplu, **Suedia** încă din anii 1990 a recunoscut conceptul de *“infracțiune continuă de abuz”* (pentru a pedepsi cumulativ actele repetate de violență în familie, chiar dacă individual erau minore), iar mai recent a introdus infracțiunea de *“violare gravă a integrității unei femei”* – pedepsind bărbații care comit o serie de infracțiuni minore contra partenerei, considerând seria ca un tot unitar agravat. **Danemarca** a modificat radical definiția violului în 2020, trecând la o abordare bazată pe lipsa consimțământului (cel mai progresist standard, conform Convenției de la Istanbul). **Finlanda** a creat comisii intersectoriale care analizează fiecare femicid (ca procedură nejudiciară de *“domestic homicide review”*) pentru a recomanda îmbunătățiri. **Norvegia** are una dintre cele mai dezvoltate rețele de centre de criză pentru victime ale violenței, garantând practic acces imediat la adăpost în toată țara. Chiar dacă în aceste țări nu există un act unic, setul de măsuri luate acoperă similar spectrul vizat de legea „*Întâi Femeia*”: prevenție (prin educație încă de la vârste mici asupra egalității, campanii susținute de stat), protecție (ordine de restricție ușor de obținut, poliție instruită în cazuri de violență, servicii de sprijin abunente) și represiiune (pedepse ridicate, toleranță socială zero). **Rezultate:** Ratele raportate de violență variază – paradoxal, Suedia are un număr mare de cazuri raportate de violență domestică, dar acest lucru se datorează și încrederii sporite a victimelor în sistem (raportează mai des decât în alte țări). În general, țările nordice demonstrează că *legile trebuie dublate de voință politică și resurse*; altfel spus, eficiența decurge nu doar din conținutul legii, ci și din **implementarea riguroasă**. Proiectul de față s-a inspirat din aceste bune practici, integrând conceptul de cooperare interinstituțională și obligativitatea de a oferi servicii (lecție preluată din modelul nordic unde statul investește considerabil în rețeaua anti-violență).

Spania: Este unanim recunoscută ca un *exemplu de referință* în Europa. Legea integrală din 2004 a adus inovații precum tribunale speciale de violență de gen (cu competență atât penală, cât și în chestiuni civile conexe – ordine de restricție, încredințarea copiilor etc.), ceea ce asigură *celeritate* și *specializare* în actul de justiție. De asemenea, Spania a introdus de timpuriu *brățările electronice de monitorizare* a agresorilor împotriva cărora s-au emis ordine de protecție, reducând semnificativ cazurile de recidivă gravă. Un accent deosebit a fost pus pe sprijinul economic al victimelor: de exemplu, legislația spaniolă prevede posibilitatea concediului plătit pentru femeile victime pentru a-și rezolva problemele legale sau de sănătate, precum și subvenții pentru relocare. Un **impact remarcabil** al modelului spaniol este scăderea vizibilă a omorurilor pe fond de violență de gen (de la 71 femei ucise în 2003 la circa 45–50 anual în ultimii ani, deși ideal ar fi zero) și *schimbarea atitudinii publice*: fiecare femicid este tratat ca o problemă socială, cu mesaje de condamnare de la cel mai înalt nivel și cu comemorări publice, fapt ce contribuie la conștientizare. Spania a demonstrat importanța **datelor**: ține statistici detaliate despre violența de gen și a înființat observatoare (Observatorio Estatal de Violencia sobre la Mujer), permițând

ajustarea constantă a politicilor. Pentru România, lecția spaniolă subliniază necesitatea *specializării structurilor judiciare, a monitorizării tehnologice a agresorilor și a sprijinului complex pentru victime* (nu doar legal, ci și în a-și reconstrui viața). Proiectul „*Întâi Femeia*” reflectă multe dintre aceste elemente, incluzând prevederi pentru coordonarea instanțelor cu servicii sociale și posibilitatea ca ordinul de protecție să dispună evacuarea agresorului, păstrarea confidențialității adăpostului victimei etc.

Canada: Abordarea canadiană nu se concentrează într-o lege singulară, dar dispune de instrumente eficiente împrăștiate în legislație și politici. Un aspect definitoriu este accentul pus pe **prevenție prin educație și implicarea comunității**. Canada recunoaște intersecționalitatea – adică faptul că anumite grupuri de femei (precum indigenele, cele din comunități izolate, femeile cu dizabilități) sunt mai vulnerabile – și a dezvoltat programe țintite (de exemplu, *Centrul pentru Femeile Indigene* care combină servicii sociale și consiliere juridică). Sistemul de justiție penală canadian, similar celui românesc, tratează agresiunile ca infracțiuni comune, dar instanțele au creat jurisprudență care ia foarte în serios contextul: s-a stabilit, de exemplu, că *violența domestică repetată este un factor agravant primordial* la condamnare. De asemenea, la eliberarea condiționată, agresorilor domestici li se impun adesea condiții stricte (inclusiv obligativitatea de a purta dispozitive de supraveghere sau de a sta departe de anumite zone). Un element de noutate: Canada a lansat în 2022 un **Plan Național de Acțiune** împotriva violenței de gen, prin care, pentru prima dată, guvernul federal și cele provinciale s-au coordonat pe un set de obiective comune și indicatori măsurabili canada.ca. Prin acest plan, Canada abordează și *violența online, exploatarea sexuală* (axată pe combaterea traficului de persoane) și *colectarea de date unifiy*. România poate învăța din modelul canadian importanța **coordonării multilaterale**: implicarea simultană a nivelului central, local și a organizațiilor civice. Proiectul de față prevede, în mod similar, o structură de implementare pe mai multe niveluri și cooperarea cu societatea civilă, recunoscând că statul nu poate acoperi de unul singur toate nevoile pe teren.

SUA: În Statele Unite, diversitatea legislației la nivel de state produce o paletă largă de măsuri – de la foarte progresiste la unele mai limitate. Totuși, un punct comun este importanța enormă a *Violence Against Women Act (VAWA)*, un act federal care, deși nu creează infracțiuni noi (competența penală ține în mare parte de state), a transformat modul în care se alocă fonduri și se structurează răspunsul instituțional. Datorită VAWA, fiecare stat are acum *ordine de protecție temporară de urgență* care pot fi emise rapid, centrele de primire a victimelor primesc finanțare stabilă, iar polițiștii și magistrații au parte de training specializat (fără de care statele ar pierde finanțarea federală). De asemenea, VAWA a determinat crearea unor **unități speciale în cadrul procuraturilor** dedicate cazurilor de violență domestică și sexuală, crescând rata de urmărire penală și scăzând atitudinea de “privat”/“nu ne băgăm” care exista decenii în urmă. Multe jurisdicții din SUA au implementat practici inovatoare: de exemplu, evaluări de risc letal imediat ce poliția intervine într-un caz de violență domestică (folosind chestionare standardizate pentru a determina probabilitatea ca agresorul să comită un omor) – dacă riscul e ridicat, victima este conectată pe loc cu un adăpost și se inițiază procedura de arest preventiv a agresorului. O altă inovație este extinderea definiției *self-defense* (legitima apărare) pentru femeile care ripostează violent după ani de abuz – câteva state permit acum instanțelor să țină cont de *Sindromul femeii abuzate* la stabilirea vinovăției (nu ca exonerare completă, dar ca factor atenuant considerabil). Sigur că SUA are și particularități negative – accesul facil la arme de foc contribuie la o rată ridicată a omuciderilor feminine, 92% dintre femeile ucise cu armă de foc în țările dezvoltate fiind în SUA. Pentru România, contextul american evidențiază nevoia de **măsuri preventive precum evaluarea riscului** (un concept deja introdus la nivel de poliție prin Ordinul 146/2018 al MAI – formularul de evaluare a riscului la intervențiile de urgență, dar care trebuie consolidat prin lege). De asemenea, demonstrează valoarea **finanțării adecvate**: fără resurse alocate, chiar și o lege bună rămâne literă moartă. În proiectul „*Întâi Femeia*” se stipulează în mod corespunzător că finanțarea măsurilor prevăzute (de ex. centre, pregătiri profesionale) va fi asigurată de la bugetul de stat și bugetele locale, recunoscând importanța sustenabilității financiare.

Australia: Modelul australian seamă întrucâtva cu cel canadian și american, întrucât competențele se împart între state și guvernul federal. Fiecare stat australian are legi moderne privind *Domestic and Family Violence* – de exemplu, Queensland are *Domestic and Family Violence Protection Act 2012* care permite ordine de protecție foarte cuprinzătoare, iar Victoria are *Family Violence Protection Act 2008* ce a stat la baza unor tribunale specializate. Caracteristicile cheie includ definirea largă a violenței (similară definiției propuse în proiectul românesc, acoperind și violența economică, psihologică etc.), proceduri simplificate pentru obținerea de ordine de protecție (uneori chiar online sau prin poliție direct, fără a aștepta decizia unui judecător în situații de urgență) și *infracțiunea de încălcare a ordinului de protecție*, pedepsită penal (multe mii de astfel de inculpări anual, semn că poliția le pune în executare strict). La nivel național, Planul australian 2022–2032 menționează explicit obiectivul de a *reduce semnificativ violența până la eliminare* și subliniază conceptul de *o singură generație fără violență* – reflectând ambiția politică foarte clară. Campaniile publice australiane sunt de asemenea notabile: de pildă, *Our Watch* produce materiale educative difuzate intens, iar simbolul panglicii albe (White Ribbon) este promovat anual în rândul populației masculine pentru a-i implica în efort. Rezultatele în Australia sunt amestecate: dacă privim statistic, numărul femeilor ucise anual nu a scăzut semnificativ (încă ~50 pe an, adică ~una pe săptămână ourwatch.org.au), semn că *schimbarea normelor sociale necesită timp*, dar, pe de altă parte, numărul de raportări și de ordine de protecție emise a crescut exponențial, ceea ce indică faptul că tot mai multe victime primesc ajutor înainte de a fi prea târziu. În plus, Australia a abordat proactiv și zone specifice precum violența în comunitățile aborigene (unde, ca și în Canada, femeile indigene sunt mult mai afectate). Pentru România, exemplul australian sugerează utilitatea instituirii unei **planificări pe termen lung** (nu doar o lege, ci și un plan decenal de implementare, cu ținte clare) și importanța implicării bărbaților și băieților în soluție – recunoscând că violența împotriva femeilor nu este “problema femeilor”, ci o problemă societală care trebuie combătută și de bărbați.

În lumina acestor comparații, proiectul de lege „*Întâi Femeia*” a fost conceput astfel încât să reflecte standardele internaționale cele mai înalte și să țină cont de lecțiile învățate în alte jurisdicții. Tabelul următor sintetizează comparativ principalele elemente ale cadrului românesc actual vs. propus și ale reglementărilor internaționale relevante:

Anexă: Tabel comparativ – Legislația românească și reglementări internaționale în materie de violență împotriva femeilor

Țara/Legislație	Cadrul legislativ privind violența împotriva femeilor	Măsuri cheie și caracteristici
România (actual)	Lege internă: Legea 217/2003 (violența domestică) – axată pe violența în familie; Legea 202/2002 (egalitate de șanse) – include definiții privind hărțuirea sexuală; Cod penal – infracțiuni generale (loviri, vătămări, viol, hărțuire ș.a.). Obligații internaționale: Convenția de la Istanbul ratificată (2016), dar implementarea fragmentată.	Măsuri existente: Ordin de protecție provizoriu (din 2018, poate fi emis de polițist pe 5 zile), ordin de protecție pe termen lung (6 luni, emis de instanță); rețea de adăposturi și servicii în dezvoltare (dar neuniformă, multe județe sub capacitate); linie telefonică națională pentru victime (TelVerde). Insuficiențe: Legea 217/2003 acoperă preponderent violența în familie, nu și violența de gen în afara relațiilor de familie; definițiile de <i>violență psihologică</i> sau <i>economică</i> există dar sunt dificil de aplicat; nu există tribunale specializate, procedurile pot fi greoaie; cooperarea interinstituțională depinde de protocoale informale.
România (proiect „ <i>Întâi Femeia</i> ”)	Lege dedicată violenței de gen împotriva femeilor: definește clar “ <i>violența împotriva femeilor</i> ” ca orice act de violență bazat pe gen care provoacă sau poate provoca suferință fizică, sexuală, psihică, morală ori prejudicii materiale unei femei, indiferent dacă are loc în public sau privat. Aplicabilă tuturor relațiilor (nu doar familiale).	Măsuri propuse: - <i>Prevenție:</i> politici publice integrate la nivel național-județean-local; educație școlară pentru egalitate de gen; campanii permanente; interzicerea expresă a oricărui discurs instigator la ură sau violență împotriva femeilor (inclusiv online) cu sancționare conform legii penale. - <i>Protecție:</i> drepturi extinse ale victimelor (la integritate, servicii medicale/juridice/sociale, protecție, avocat, continuarea vieții profesionale fără hărțuire); ordine de protecție adaptate (posibilitate de ordin de restricție și în afara cadrului familial, obligarea agresorului la consiliere, monitorizare cu brățări electronice – în corelare cu viitoare modificări ale Codului penal și de procedură); centre de primire în regim de urgență și centre de recuperare pentru victime în fiecare județ (obligatie pentru

Țara/Legislație	Cadrul legislativ privind violența împotriva femeilor	Măsuri cheie și caracteristici
		autoritățile locale); asistență specială pentru minorii martori; protecție pentru femeile din grupuri vulnerabile (ex: cu dizabilități, însărcinate). - <i>Represivitate</i>: completarea Codului penal cu infracțiuni noi conform propunerilor (ex: înăsprirea sancțiunilor pentru încălcarea ordinelor de protecție, incriminarea explicită a violenței cibernetice severe); obligativitatea urmării penale din oficiu pentru toate formele de violență (fără posibilitate de retragere a plângerii prealabile în cazuri grave); formarea judecătorilor și procurorilor special pentru cazurile de violență de gen. - <i>Instituțional</i>: înființarea unor Comisii de coordonare la nivel național (sub coordonarea ANES) și local (prefecturi) cu responsabili din poliție, justiție, asistență socială, sănătate, educație, ONG-uri – care să monitorizeze implementarea; colectarea centralizată de date statistice privind violența împotriva femeilor; raport anual către Parlament privind progresul.
Brazilia	Lege specială anti-violență domestică: Legea <i>Maria da Penha</i> (11.340/2006) – pionieră la nivel global. Prevede prevenție, protecție, asistență victimelor și înăsprirea pedepselor pentru agresori. Completări ulterioare: introducerea infracțiunii de <i>feminicid</i> (2015) și a programelor de monitorizare a agresorilor (patrule, 2015).	Măsuri: - <i>Prevenție</i>: campanii naționale masive; includerea subiectului în curricula școlară; zi națională de combatere a violenței împotriva femeii. - <i>Protecție</i>: ordine de restricție emise de urgență (poliția/judecătorul în 48h); înlăturarea agresorului din locuință; interdicția pentru agresor de a se apropia/contacta victima; escorte polițienești pentru victime la nevoie. - <i>Instituțional</i>: tribunale speciale de violență domestică (judecători dedicați); secții de poliție cu personal feminin specializat; centre multi-funcționale (Case da Mulher) ce reunesc poliție, procuratură, servicii medicale și sociale sub același acoperiș pentru a ajuta victima. - <i>Asistență</i>: linii telefonice (Ligue 180); adăposturi; consiliere psihologică gratuită; asistență juridică gratuită prin procuratura specială (Defensoria Publica). - <i>Pedepse</i>: violența domestică nu mai e tratată ca infracțiune minoră (până în 2006 mulți agresori primeau doar amendă); acum se poate dispune arest preventiv imediat dacă se încalcă ordinul. Efect: creșterea raportărilor cu ~40% în primii ani, semn că victimele au mai multă încredere. Totuși, provocări: asigurarea aplicării uniforme (unele zone rurale încă deficitare), suprasolicizarea instanțelor speciale.
Italia	Legi generale + pachete speciale: infracțiuni în Codul penal (lovire, vătămare, viol etc.) aplicabile oricui; <i>Circumstanțe agravante</i> dacă victima este rudă/parteneră sau vulnerabilă. Legi speciale: Legea 119/2013 (introducerea <i>stalking</i> – hărțuire persistentă – ca infracțiune; măsuri anti-violență: ordine de urgență, confiscare arme); Legea 69/2019 <i>Codice Rosso</i> (proceduri accelerate și infracțiuni noi: violență domestică definită separat, difuzarea imagine intimă fără consimțământ – “revenge porn” etc.). Inițiative recente (2023-2025): proiect pentru incriminarea <i>femminicidio</i> și întărirea supravegherii agresorilor.	Măsuri: - <i>Prevenție</i>: campanii (ex. “Questo non è amore”), formare în școli și pentru polițiști/judecători; centre de perpetratori (programe de reeducare pentru agresori în libertate condiționată). - <i>Protecție</i>: posibilitatea ca victima să ceară direct protecție poliției chiar fără plângere formală (2017, <i>Annonimento del Questore</i> – avertismentul șefului poliției locale pentru agresor, ca măsură administrativă de urgență); brățări electronice pentru agresori cu interdicție de proximitate; rețeaua națională de refugii (<i>centri antiviolenza</i>) finanțate de stat/regiuni; concediu plătit de 3 luni pentru victime ca să își rezolve situația (prevăzut prin legea muncii). - <i>Justiție</i>: procedura <i>Codice Rosso</i> – obligație ca procurorii să audieze victima în 3 zile; prioritate la instrumentare; interdicția medierii între victimă și agresor în cazurile de violență. - <i>Pedepse</i>: majorare în 2019 a pedepselor minime pentru viol (+2 ani) și <i>stalking</i> (+6 luni). Recidiva la violență domestică duce la înăsprirea regimului de detenție. - <i>Statistic</i>: scădere ușoară a omorurilor totale, dar proporția celor comise de parteneri a rămas ridicată (~63% din femeile ucise în 2021 de parteneri/ex). Eforturi concentrate în 2022-2023 pe prevenirea recidivei (ministrul de interne Lamorgese: “trebuie să îngreunăm viața agresorilor” wantedinrome.com).
Țări nordice (Suedia, Norvegia,	Abordare integrată în sistemul general: - <i>Legi penale ferme</i>: definiții largi ale infracțiunilor de violență, pedepse mari (ex.	Măsuri și bune practici: - <i>Specializare</i>: secții de poliție cu personal dedicat violenței domestice; procurori special antrenați; în Norvegia – tribunal

Țara/Legislație	Cadru legislativ privind violența împotriva femeilor	Măsuri cheie și caracteristici
Danemarca, Finlanda)	viol în Suedia: 2-10 ani, cu medie de ~5 ani efectiv; violența domestică considerată circumstanță agravantă de către judecători). - <i>Legi civile</i> : ordine de restricție (ex. *kontaktförbud* în Suedia, poate include brățară GPS la încălcare repetată). - <i>Planuri naționale</i> : fiecare țară are strategii pe 3-4 ani (ex. Finlanda "Programul de acțiune pentru prevenirea violenței 2020-2023").	specializat pentru cazurile din familie (<i>Familievernet</i> colaborează cu instanțele). - <i>Prevenție primară</i> : educație sexuală și de egalitate de gen obligatorie în școli; campanii susținute de stat; implicarea băieților și bărbaților ca ambasadori (ex. campania <i>HeForShe</i> localizată). - <i>Protecție socială</i> : rețea extinsă de adăposturi finanțate generos (Norvegia: ~1 loc la adăpost la 10.000 locuitori, unul dintre cele mai bune rapoarte); consiliere psihologică gratuită pe termen lung pentru victime și copiii lor; ajutor locativ și financiar (ex. Suedia oferă prioritate la locuințe sociale victimelor cu ordin de protecție). - <i>Date și evaluare</i> : studii periodice naționale ("Violence Barometer"); Finlanda și Suedia au implementat <i>Domestic Homicide Review</i> pentru fiecare femicid, cu raport public ce analizează ce n-a funcționat. - <i>Context</i> : deși foarte egalitare, țările nordice au avut relativ multe cazuri raportate de violență domestică – așa-numitul <i>paradox nordic</i> . Totuși, acestea sunt și țările unde victimele raportează cel mai des (încredere ridicată în instituții). Eforturile lor recente se axează pe <i>schimbarea normelor culturale</i> persistente (combaterea <i>victim-blaming</i> -ului, educație emoțională pentru tineri privind gestionarea conflictelor fără violență).
Spania	Lege-cadru integrală : Legea Organică 1/2004 – recunoscută de ONU drept exemplu de <i>bună practică</i> . Include prevenire, educație, drept penal, civil, asistență, totul într-un singur act. Legi penale conexe : Codul penal spaniol pedepsește mai grav infracțiunile comise împotriva actualei sau fostei partener(e) (concept de " <i>violencia de género</i> "). Instituții specializate : Tribunale de Violencia sobre la Mujer (instanțe specializate).	Măsuri : - <i>Justiție specializată</i> : ~106 instanțe specializate (judecător + personal format special); procurori specializați; poliție cu unități speciale (<i>UEFF</i> – Unități de Eliminare a Violenței împotriva Femeilor). - <i>Protecție legală</i> : ordin de protecție integral (include măsuri penale + civile precum pensie alimentară; custodie provizorie copii, evacuare agresor); valabilitate extinsă; sistem de teleasistență (victima primește un dispozitiv de alertă conectat la poliție). - <i>Monitorizare agresori</i> : brățări electronice anti-apropiere – Spania a fost printre primele țări europene care le-au folosit la scară largă pentru DV (din 2009); circa 2.000 de agresori monitorizați simultan. - <i>Sprijin victimă</i> : asistență juridică gratuită imediată; serviciu telefonic 016 (24/7, multilingv); rețea națională de centre de urgență, case de protecție și apartamente de tranziție; ajutor financiar forțat pentru victimele cu risc vital sau cu vătămări grave; dreptul la transfer de muncă în altă localitate pentru a se depărta de agresor; scutiri de taxe judiciare. - <i>Prevenție socială</i> : campanie permanentă "Violencia Cero!"; colaborare cu mass-media (televiziunile obligate să difuzeze spoturi anti-violență, știri echilibrate despre cazuri); cursuri de formare profesională pentru supraviețuitoare (facilitate de Ministerul Muncii). - <i>Rezultate</i> : pe lângă scăderea femicidurilor cu ~30% dw.com , a crescut și numărul de rapoarte (semn că victimele apelează la ajutor mai devreme) – peste 160 mii denunțuri/an; aproape 500.000 ordine de protecție emise între 2004-2022; sondajele arată că peste 80% din populație percepe violența de gen drept o problemă gravă ce trebuie combătută (față de ~60% în 2004).
Canada	Cadru multi-nivel : legislația penală federală + legi/programe provinciale. - Codul penal: sancționează faptele de violență (fără referire la gen, dar jurisprudența ține cont). - <i>Provincial</i> : majoritatea provinciilor au legi privind violența domestică (ex. Alberta Domestic Violence Act) care reglementează ordine de protecție civilă, adăposturi, echipe de intervenție. - Plan național (federal-provincial) 2022-2032 pentru a uniformiza eforturile canada.ca .	Măsuri : - <i>Ordine de pace și protecție</i> : pe lângă ordinele de restricție obișnuite, există <i>peace bonds</i> (ordine preventive emise de instanță la cererea poliției, valabile până la 1 an, impunând agresorului condiții de bună purtare – util când nu sunt dovezi penale suficiente); plus <i>emergency protection orders</i> emise rapid de instanțe provinciale (24/7 prin judecător de serviciu). - <i>Echipă poliție-servicii sociale</i> : modelul " <i>Domestic Violence Unit</i> " implementat în multe orașe – polițiști și asistenți sociali intervin împreună la cazuri, oferind atât protecție cât și sprijin practic victimei de la început. - <i>Programe specializate</i> : centre de justiție pentru familie (ex. Ontario, unde într-un singur sediu victima găsește poliție,

Țara/Legislație	Cadrul legislativ privind violența împotriva femeilor	Măsuri cheie și caracteristici
		procuror, consilier, avocat, asistent social); programul "Child Witness" – consiliere pentru copii martori la violență; tribunal special în Quebec pentru cauzele de agresiune sexuală și domestică (proiect-pilot 2021). - <i>Indigenous approach</i>: ca răspuns la numărul disproporțional de victime indigene, au fost create planuri specifice (ex. National Inquiry MMIWG și planul de acțiune derivat cu fonduri dedicate pentru siguranța femeilor indigene, implicarea bătrânilor și comunităților în soluții). - <i>Indicatori</i>: ~1 femeie la 2 zile ucisă canadianwomen.org; guvernul urmărește reducerea semnificativă a acestui număr prin noul plan. - <i>Inovație</i>: adoptarea, în unele provincii, a <i>Clare's Law</i> (model UK) – care permite poliției să informeze o persoană dacă noul ei partener are antecedente de violență domestică, ca măsură preventivă (implementat de ex. în Alberta, Saskatchewan).
SUA	Cadru federal + statal: - Federal: Violence Against Women Act (finanțare și standarde), <i>Gun Control Act</i> (interschic excluderea de la deținerea armelor pentru condamnații pe DV – "Lautenberg Amendment" 1996). - Statal: fiecare stat are infracțiuni de violență (asalt etc.), iar ~46 state au infracțiuni specifice de violență domestică sau agresiune domestică; toate statele prevăd ordine de protecție. - Convenția de la Istanbul neratificată, dar SUA participă la inițiative ONU privind eliminarea violenței împotriva femeilor.	Măsuri: - <i>Ordine de protecție</i>: foarte răspândite, pot include evacuare, interdicție armă, pensie temporară; recunoscute reciproc între state. Încălcarea lor e infracțiune federală dacă se trece granița de stat (prevăzută din 1994). - <i>Răspuns polițienesc</i>: politici de <i>arestați la primul semn</i> în ~3/4 din departamente (arestate <i>both parties</i> dacă sunt răni vizibile, pentru a opri imediat violența – deși asta a generat dezbateri); <i>unități DV</i> în poliții urbane; sistem de evaluare a letalității (ex. Maryland Model Lethality Assessment – polițistul aplică chestionar victimelor, dacă riscul e mare le conectează direct cu un consilier specializat). - <i>Justiție</i>: tribunale de violență domestică (special dockets) în multe state – același judecător gestionează și ordinul de protecție și cauza penală pentru coerență; programe obligatorii pentru agresori (Batterer Intervention Programs) ca parte din sentință; posibilitatea ca procurorii să meargă înainte cu acuzația și fără concursul victimei (no-drop policies) în cazuri grave. - <i>Support victime</i>: rețea extinsă de ONG-uri cofinanțate de stat; servicii de advocacy în tribunale (advocați care ghidează victima); adăposturi (peste 1.500 la nivel național); linii fierbinți 1-800-799-SAFE. - <i>Tehnologie</i>: în cazuri severe, sisteme GPS ce alertează victima și poliția dacă agresorul (cu brățară) intră într-o "zonă interzisă". De asemenea, aplicații tip AlertCops (importate din Spania) testate local – România de altfel discută un sistem similar. - <i>Provocări</i>: rata foarte ridicată a omorurilor și accesul la arme (67% din femeile ucise în 2018 au fost împușcate); legislația armelor este în continuă dispută (în 2022 s-a închis <i>boyfriend loophole</i> – acum și iubiții (nu doar soții) cu condamnări DV nu pot deține arme, conform reautorizării VAWA). - <i>Statistici</i>: ~3 femei pe zi ucise de parteneri sanctuaryforfamilies.org; ~1 în 4 femei au suferit violență fizică severă de la partener în cursul vieții (CDC, 2017). Eforturi actuale federale pun accent pe grupuri vulnerabile (de ex. triburile de nativi americani au acum dreptul de a judeca cazuri de DV cu autori ne-nativi pe rezervații, datorită VAWA 2022, ca răspuns la incidența extremă în aceste comunități).
Australia	Legi statale/teritoriale: fiecare are propria lege DV (ex. <i>Domestic and Family Violence Act 2007</i> – NT, <i>Crimes (Domestic and Personal Violence) Act 2007</i> – NSW etc.), destul de omogene datorită eforturilor de standardizare. - Coduri penale statale pedepsesc violența, omorul etc. fără referire specială la gen. - Plan Național: 2022–2032, succesor al celui 2010–2022, vizează coordonare unitară.	Măsuri: - <i>Ordine de violență domestică</i>: esența sistemului, foarte accesibile (poliția poate emite temporare pe loc, apoi confirmate de instanță); încălcarea lor este infracțiune gravă. - <i>Specializare și training</i>: în unele state (Victoria, Queensland) există Curți Speciale DV; Centre specializate numite <i>One-Stop Hubs</i> (toate serviciile sub un acoperiș). Poliștii primesc training comprehensiv (ex. programul <i>DV-alert</i>); în New South Wales s-a introdus obligativitatea ca toți noii recruți să petreacă o zi de pregătire într-un adăpost de victime pentru a înțelege perspectiva acestora. - <i>Support și prevenție</i>: program guvernamental <i>Respect@Home</i> pentru consilierea agresorilor (inclusiv linii telefonice pentru bărbați care simt că devin violenți – prevenirea recidivei și

Tara/Legislație	Cadrul legislativ privind violența împotriva femeilor	Măsuri cheie și caracteristici
		escaladării). <i>Our Watch</i> – agenție națională ce monitorizează progresul și derulează campanii. <i>White Ribbon Australia</i> – mișcare implicând bărbații în condamnarea violenței (jurământ anual). Educație: programul <i>Respectful Relationships</i> introdus în școli. - <i>Sancțiuni</i>: pedepsele pentru omor în context domestic nu diferă de altele, dar justiția australiană a început să folosească noțiunea de "<i>manifestly inadequate</i>" pentru sentințe blânde în cazuri de violență extremă – de ex. recursul procurorului poate duce la mărirea pedepsei dacă se consideră că judecătorul inițial nu a apreciat corect gravitatea violenței de gen. - <i>Inițiative recente</i>: recunoașterea <i>coercive control</i> (controlul coercitiv) ca infracțiune distinctă (ex. statul Queensland va încrimina din 2023 această formă de abuz psihologic continuu); dezvoltarea unui <i>registru al recidiviștilor periculoși</i> (propus după modelul <i>Clare's Law</i>). Guvernul federal finanțează consistent (2,3 miliarde AUD pentru primii 5 ani ai Planului 2022–2032). - <i>Situație</i>: ~1 femeie ucisă la 11 zile de partener în 2022 aihw.gov.au (în scădere ușoară față de deceniul anterior); 1 din 3 femei a suferit violență fizică; 1 din 5, violență sexuală. Australia consideră problema "<i>un flagel național</i>", motiv pentru care politicile au consens bipartizan rar întâlnit în alte domenii.

(Tabel realizat în baza legislației comparate și a datelor publice până în anul 2025; prezentarea sintetizează aspectele cele mai relevante pentru scopul proiectului.)

Impactul economic și bugetar

Proiectul nu instituie impozite, taxe sau alte sarcini fiscale noi și nu presupune crearea unor structuri administrative paralele, ci valorifică resursele existente și integrează măsurile propuse în politicile sociale și de sănătate deja operaționale.

Aplicarea proiectului de lege presupune **alocări bugetare rezonabile**, în principal pentru:

- dezvoltarea și susținerea unor servicii deja existente (centre de consiliere, adăposturi, programe de reintegrare);
- formarea profesională continuă a personalului din domeniul justiției, poliției și asistenței sociale.

Pe termen mediu și lung, implementarea măsurilor va conduce la:

- diminuarea cheltuielilor publice** asociate intervențiilor de urgență, spitalizărilor, anchetelor penale și procedurilor judiciare costisitoare;
- creșterea participării economice a femeilor** care își recapătă autonomia și contribuie la dezvoltarea economică locală și națională.

Impactul social

Proiectul de lege are un **impact social substanțial, pozitiv și necesar** pentru consolidarea protecției drepturilor fundamentale ale persoanei, în special ale femeilor aflate în situații de vulnerabilitate. Prin măsurile instituite, proiectul urmărește:

- creșterea gradului de siguranță și protecție a femeilor** împotriva formelor de violență de gen, inclusiv prin intervenții timpurii și mecanisme de prevenție.
- reducerea incidenței fenomenului de violență domestică și de gen**, contribuind astfel la diminuarea efectelor sociale negative asociate (traume psihologice, dezintegrare familială, excluziune socială).
- reintegrarea socială și profesională a victimelor**, prin facilitarea accesului la servicii specializate (psihologice, juridice, sociale).

- d) **imbunătățirea percepției sociale asupra egalității de gen și consolidarea coeziunii sociale**, în acord cu art. 16 și art. 26 din Constituția României.

Concluzii

Adoptarea Legii „*Întâi Femeia*” este un demers imperios pentru România, reprezentând un **salt calitativ în protecția drepturilor fundamentale ale femeilor** și în asigurarea unui mediu sigur, lipsit de violență, pentru toate cetățenele. Argumentele în favoarea acestei inițiative sunt puternice și multiple:

-Moral și constituțional, statul are obligația de a garanta dreptul la viață, integritate și demnitate al fiecărei persoane, iar statisticile arată că, în absența unor măsuri mai ferme, aceste drepturi sunt încălcate sistematic în cazul unui număr mare de femei, victime ale violenței. Legea propusă vine să întărească protecția acestor drepturi, dând substanță prevederilor constituționale care interzic orice formă de degradare a demnității umane.

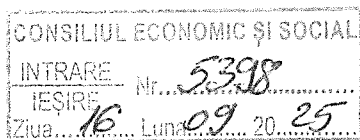
-Social, legea răspunde așteptărilor societății civile și ale opiniei publice, care solicită de ani de zile măsuri mai hotărâte împotriva unui fenomen considerat inacceptabil într-o societate modernă. Prin consolidarea cadrului legal, Parlamentul ar transmite un mesaj clar de solidaritate cu victimele și de intoleranță față de agresori.

Economic, investiția în prevenirea violenței are pe termen lung și beneficii economice și sociale: scade povara asupra sistemului de sănătate (mai puține cazuri de traume fizice și psihice netratate), asupra sistemului de justiție (cazurile pot fi prevenite înainte de a deveni penale grave) și crește participarea femeilor pe piața muncii (dat fiind că violența domestică este o cauză majoră de absenteism, scădere a productivității și chiar pierdere a locului de muncă). Studii internaționale arată că **fiecare unitate monetară investită în prevenirea violenței economisește multiplu în costuri ulterioare** legate de consecințele acesteia.

În lumina celor de mai sus, **solicităm sprijinul** tuturor factorilor decizionali din Parlamentul României pentru adoptarea proiectului de lege „*Întâi Femeia*”. Acesta este redactat într-un limbaj formal, logic și argumentativ, fiind pregătit pentru dezbaterile parlamentare. Suntem convinși că, prin implementarea sa, România va face un pas istoric către eradicarea violenței de gen, punând *femeia în prim-plan* – protejată, respectată și încurajată să participe pe deplin și în siguranță la viața comunității.

Date fiind considerentele expuse, **adoptarea proiectului de lege este nu doar oportună, ci și imperativă**, pentru a asigura că nicio femeie nu mai este lăsată singură în fața violenței, iar societatea noastră evoluează spre un climat de respect reciproc, egalitate și non-violență, în beneficiul generațiilor prezente și viitoare.

Inițiator: Deputat neafiliat - Monica Ionescu

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

CAMERA DEPUTAȚILOR

SENAT

LEGE

*privind prevenirea și combaterea violenței de gen împotriva femeilor
-Întâi Femeia-*

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

Capitolul I – Dispoziții generale

Art. 1

Prezenta lege reglementează măsuri de prevenire și combatere a violenței exercitate împotriva femeilor, precum și modalitățile de protecție, sprijin, reabilitare și asistență acordate victimelor, în vederea garantării exercitării drepturilor și libertăților fundamentale, a demnității umane și a siguranței individuale.

Art. 2

Prevederile prezentei legi se aplică tuturor formelor de violență de gen exercitate împotriva femeilor, indiferent de natura relației dintre victimă și agresor, de locul săvârșirii faptei ori de statutul social, economic, cultural sau etnic al părților implicate.

Art. 3

În sensul prezentei legi, termenii următori se definesc astfel:

- a) *victimă* – orice persoană de sex feminin care a suferit un act de violență de gen sau se află într-o situație de risc iminent de violență, indiferent de existența unei plângeri penale ori de statutul socio-economic, etnic sau cultural;
- b) *violență de gen împotriva femeii* – orice act de violență, bazat pe gen, care are ca rezultat sau este susceptibil să producă vătămări fizice, sexuale, psihice, suferințe morale ori pierderi economice, îndreptat împotriva unei persoane de sex feminin, indiferent dacă este comis în viața publică sau privată;
- c) *agresor* – persoana care exercită orice formă de violență de gen împotriva unei femei;
- d) *măsuri de protecție* – ansamblul dispozițiilor legale dispuse de instanță sau autorități competente în vederea prevenirii unor fapte de violență.

Art. 4

(1) Fiecare femeie se bucură, fără discriminare, de drepturile fundamentale inerente persoanei umane, fiindu-i asigurate oportunități și facilități pentru a trăi fără violență, a-și păstra sănătatea fizică și mintală și a se dezvolta moral, intelectual și social.

(2) Pentru realizarea acestor drepturi, femeile beneficiază, în condițiile prezentei legi și ale celorlalte dispoziții legale aplicabile, de:

- a) dreptul la protecția integrității fizice, psihice și sexuale;
- b) dreptul de a accesa servicii medicale, psihologice, juridice și sociale specializate;
- c) dreptul de a solicita măsuri de protecție, inclusiv îndepărtarea agresorului și monitorizarea acestuia;
- d) dreptul de a fi asistată și/sau reprezentată de un avocat, în condițiile legii, în orice procedură civilă, penală sau administrativă;
- e) dreptul de a desfășura activități economice și profesionale și de a dispune liber de resursele și veniturile proprii.

(3) Drepturile prevăzute la alin. (1) se completează cu cele stabilite prin alte acte normative în materie de egalitate de șanse, combaterea discriminării și protecția victimelor infracțiunilor

(4) Autoritățile publice, familia și societatea au obligația de a contribui la prevenirea violenței și la sprijinirea victimelor.

Art. 5

Interpretarea și aplicarea dispozițiilor prezentei legi se realizează în acord cu scopul său de a preveni și combate violența de gen exercitată împotriva femeilor, de a asigura protecția efectivă a victimelor, precum și de a elimina practicile și atitudinile care perpetuează inegalitatea și discriminarea bazate pe gen.

Art. 6

În înțelesul prezentei legi, violența împotriva femeilor reprezintă orice act de violență fizică, psihologică, sexuală, economică sau morală, comis asupra unei persoane de sex feminin, care are ca rezultat ori este susceptibil să producă o vătămare fizică, psihică sau sexuală, o suferință morală sau o pierdere patrimonială, indiferent dacă a fost săvârșit în viața privată ori în spațiul public.

Art. 7

Violența împotriva femeilor este o formă de încălcare a drepturilor fundamentale ale omului și o manifestare a inegalității dintre sexe.

Art. 8

Constituie forme ale violenței împotriva femeilor, fără a se limita la acestea, următoarele:

- a) *violență fizică* – orice comportament care aduce atingere integrității sau sănătății fizice a persoanei;
- b) *violență psihologică* – orice conduită care provoacă daune emoționale și diminuează stima de sine sau care dăunează și perturbă dezvoltarea deplină ori care vizează degradarea sau controlul acțiunilor, comportamentelor, convingerilor și deciziilor, prin amenințări, constrângere, umilință, manipulare, izolare, supraveghere constantă, persecuție persistentă, insulte, șantaj, încălcarea vieții private, ridiculizare, exploatare și limitarea dreptului de a veni și de a pleca sau orice alte mijloace care cauzează daune sănătății psihologice și autodeterminării;
- c) *violență sexuală* – ca orice comportament care obligă o femeie să fie martoră, să întrețină sau să participe la relații sexuale nedorite, prin intimidare, amenințare, constrângere sau utilizare a forței; care o induce să își comercializeze sau să își utilizeze, în orice mod, sexualitatea, care o împiedică să utilizeze orice metodă contraceptivă sau care o obligă să se căsătorească, să aibă o sarcină, să facă avort sau să se prostitueze, prin constrângere, șantaj, mită sau manipulare; sau care limitează sau anulează exercitarea drepturilor sale sexuale și reproductive;

- d) *violență economică* – orice conduită care constituie reținere, sustragere, distrugere parțială sau totală de obiecte, instrumente de muncă, documente personale, bunuri, valori și drepturi ori resurse economice, inclusiv cele destinate satisfacerii nevoilor acestora;
- e) *violență morală* – orice conduită care constituie calomnie, defăimare sau insultă.

Art. 9

- (1) Sunt interzise orice acte de instigare la ură, discriminare sau violență împotriva femeilor, exprimate prin discurs public, mass-media, rețele de socializare sau alte mijloace de comunicare.
- (2) Manifestările cu caracter misogin, care incită la dispreț, inferiorizare sau ură față de femei, inclusiv cele bazate pe stereotipuri de gen, constituie forme ale discursului instigator la ură și se sancționează potrivit legii penale.

Art. 10

Orice formă de publicitate, comunicare comercială, mesaj audiovizual sau conținut transmis prin mass-media ori prin alte mijloace de informare care nu respectă demnitatea femeilor sau care le prezintă într-o manieră discriminatorie, degradantă, stereotipizată ori contrară principiului egalității de gen, sunt interzise.

Capitolul II - Măsuri de prevenție integrate

Art. 11

- (1) Prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor se realizează prin politici publice coordonate, desfășurate la nivel național, județean și local, cu implicarea autorităților administrației publice centrale și locale, precum și a societății civile.
- (2) Politicile prevăzute la alin. (1) se implementează în baza următoarelor direcții strategice:
- a) realizarea cooperării instituționale între autoritățile cu atribuții în domeniul justiției, ordinii publice, sănătății, educației, muncii, protecției sociale și locuinței, în vederea intervenției multidisciplinare în cazurile de violență de gen;
 - b) susținerea cercetării, statisticii și analizelor privind cauzele, formele și consecințele violenței de gen, inclusiv din perspectivă intersecțională (gen, etnie, statut socio-economic), în vederea evaluării și îmbunătățirii politicilor publice;
 - c) promovarea egalității de șanse și combaterea stereotipurilor de gen în mass-media și educație;
 - d) constituirea de structuri specializate în cadrul Poliției Române pentru combaterea violenței împotriva femeilor, în condițiile legii;
 - e) desfășurarea de campanii de educare și conștientizare pentru prevenirea violenței împotriva femeilor, adresate atât publicului general, cât și în mediul școlar, inclusiv informarea privind drepturile și mijloacele de protecție existente;
 - f) promovarea de parteneriate între autorități publice și organizații neguvernamentale, prin protocoale, contracte sau convenții, în scopul implementării de programe și servicii pentru combaterea violenței domestice și de gen;
 - g) formarea profesională continuă a personalului din instituțiile implicate, cu privire la prevenirea și intervenția în cazuri de violență de gen;
 - h) elaborarea de programe educaționale privind respectul pentru demnitatea umană, egalitatea de gen și nediscriminarea;
 - i) integrarea în curriculumul național, prin ordin al ministrului educației, a conținuturilor privind drepturile omului, egalitatea de șanse și prevenirea violenței domestice și de gen.

Capitolul III – Măsuri de sprijin și acces la justiție

Art. 12

Femeile victime ale violenței beneficiază, gratuit, de măsuri de sprijin prevăzute de prezenta lege și de alte dispoziții legale aplicabile, acordate de furnizori publici sau privați acreditați, potrivit legii.

Art. 13

(1) Victimele violenței de gen beneficiază, în mod gratuit, de următoarele servicii de asistență și sprijin, acordate în funcție de nevoile individuale:

a) servicii medicale de urgență și de specialitate, inclusiv la metode de contracepție de urgență, profilaxia infecțiilor cu transmitere sexuală și a infecției cu virusul imunodeficienței umane (HIV), tratamente stomatologice de urgență, precum și la alte proceduri medicale necesare în urma agresiunilor de natură sexuală sau fizică.

b) evaluare și consiliere psihologică, inclusiv pentru copiii aflați în îngrijirea victimei;

c) adăpost temporar în centre de primire în regim de urgență sau locuințe protejate, pe durata necesară protecției victimei;

d) sprijin social și consiliere pentru reintegrare familială, profesională și locativă;

e) asistență juridică acordată de avocați în condițiile legii.

(2) Serviciile prevăzute la alin. (1) sunt furnizate de instituții și persoane autorizate potrivit legii, iar costurile acestora sunt suportate din bugetul de stat.

Art. 14

(1) Oricine, prin acțiune sau omisiune, cauzează unei femei vătămări corporale, sexuale sau psihologice, precum și daune morale ori patrimoniale, este obligat la repararea integrală a prejudiciului.

(2) Această obligație include și rambursarea costurilor aferente serviciilor acordate victimei și suportate din fonduri publice, inclusiv costurile serviciilor medicale, psihologice, juridice și sociale, potrivit tarifelor stabilite de legislația în vigoare.

Art. 15

(1) În cazul în care instanța dispune o măsură de protecție față de victimă, care implică utilizarea de dispozitive electronice de monitorizare, costurile aferente achiziției, montării, întreținerii și funcționării acestora sunt în sarcina persoanei împotriva căreia s-a dispus măsura, potrivit hotărârii instanței.

(2) În condițiile în care costurile prevăzute la alin. (1) nu pot fi acoperite de persoana obligată, acestea sunt avansate de la bugetul de stat, cu drept de regres împotriva acesteia.

Art. 16

(1) Unitățile de învățământ acordă prioritate la înscrierea sau transferul copiilor aflați în întreținerea femeilor care se află în situații de violență domestică, la cea mai apropiată unitate de învățământ primar de domiciliul acestora.

(2) Prioritatea prevăzută la alin (1) se aplică în baza prezentării unui proces-verbal al organelor de ordine publică, a unei ordonanțe de protecție sau a altor documente care atestă desfășurarea unei proceduri legale privind violența.

(3) Datele cu caracter personal ale victimei și ale copiilor aflați în întreținerea acesteia, înregistrate sau transferate potrivit alin.(1), sunt confidențiale putând fi accesate numai de autoritățile abilitate, în condițiile legii.

Art. 17

(1) În scopul protejării și sprijinirii procesului de recuperare, femeile victime ale violenței beneficiază, la cerere, de absențe motivate de la locul de muncă, pe durata aplicării măsurilor de protecție, consiliere sau sprijin specializat, fără ca durata totală a acestora să depășească 6 luni.

(2) Perioadele de absență prevăzute la alin. (1) sunt asimilate vechimii în muncă și nu pot constitui temei pentru sancționare disciplinară, diminuarea drepturilor salariale sau încetarea contractului individual de muncă.

(3) Contractul individual de muncă nu poate fi încetat din inițiativa angajatorului pe durata în care absențele prevăzute la alin. (1) sunt considerate motivate, cu excepția cazurilor expres prevăzute de lege.

Art. 18

(1) Organele de poliție și celelalte autorități competente au obligația de a acorda sprijin specializat victimelor, prin personal instruit în domeniul prevenirii și combaterii violenței de gen.

(2) În vederea punerii în aplicare a măsurilor de protecție, autoritățile colaborează cu serviciile publice de asistență socială, educație, sănătate și alte instituții implicate.

Art. 19

(1) În situațiile în care există un risc actual sau iminent la adresa vieții, integrității fizice ori psihice a unei femei aflate într-o situație de violență domestică, ori a persoanelor aflate în întreținerea acesteia, autoritățile competente dispun măsura îndepărtării de urgență a agresorului din locuința comună sau din alt spațiu locativ.

(2) Măsura prevăzută la alin. (1) se aplică potrivit dispozițiilor legii pentru prevenirea și combaterea violenței domestice și ale legii privind ordinul de protecție provizoriu, cu modificările și completările ulterioare.

Art. 20

(1) În toate actele procedurale, civile și penale, femeile aflate în situații de violență domestică au dreptul la asistență juridică gratuită, acordată de avocați, în condițiile Legii nr. 51/1995 privind organizarea și exercitarea profesiei de avocat.

(2) Asistența juridică prevăzută la alin. (1) include consiliere și reprezentare în cauze civile, penale sau administrative legate de protejarea drepturilor persoanei, fără condiționări privind vârsta, situația materială, cetățenia, natura faptei sau existența unei plângeri penale.

(3) Cheltuielile aferente, inclusiv onorariile avocaților, sunt suportate integral de la bugetul de stat, în condițiile legii.

Capitolul IV – Contravenții

Art. 21

(1) Constituie contravenții și se sancționează cu amendă de la 3.000 lei la 15.000 lei, dacă faptele nu constituie infracțiuni, următoarele:

- a) nerealizarea evaluării nevoilor victimei și neacordarea serviciilor prevăzute la art. 12;
- b) refuzul angajatorului de a acorda absențele motivate prevăzute la art. 16;
- c) încetarea contractului individual de muncă în condițiile interzise de art. 16 alin. (3);
- d) difuzarea de conținut publicitar, audiovizual sau online contrar prevederilor art. 9.
- e) împiedicarea exercitării dreptului la asistență juridică gratuită prevăzut la art. 19.

Art. 22

(1) Constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor se fac, potrivit competențelor legale, de către polițiști, inspectorii sociali, asistenții sociali, primarii sau împuterniciții acestora.

(2) Constatarea și sancționarea contravențiilor prevăzute la art. 20 lit. b) și c) se realizează de către inspectorii de muncă, potrivit legii.

(3) Contravențiilor le sunt aplicabile dispozițiile Ordonanței Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 180/2002, cu modificările și completările ulterioare.

Art. 23

(1) Supravegherea respectării măsurilor de protecție dispuse potrivit art. 14 alin. (1), cu ajutorul unui dispozitiv electronic de supraveghere, se realizează în condițiile stabilite prin lege.

(2) Procedura de aplicare a măsurii de monitorizare electronică se face potrivit dispozițiilor Legii nr. 146/2021 privind monitorizarea electronică în cadrul unor proceduri judiciare și execuțional penale, cu modificările și completările ulterioare.

Capitolul V – Dispoziții finale

Art. 24

(1) Prezenta lege se aplică în completarea dispozițiilor Legii nr. 217/2003 privind prevenirea și combaterea violenței domestice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și a dispozițiilor Codului penal, Codului de procedură penală, Codului civil și ale altor acte normative aplicabile.

(2) În cazul în care există dispoziții contrare între prezenta lege și alte acte normative, se aplică dispozițiile care asigură un nivel mai ridicat de protecție a drepturilor victimei.

Art. 25

În termen de 90 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi, autoritățile competente vor elabora și supune aprobării Guvernului, prin hotărâre, normele metodologice de aplicare a prezentei legi.

Art. 26

Prezenta lege intră în vigoare de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Această lege a fost adoptată de Parlamentul României, cu respectarea prevederilor art.75 și art. 76 alin. (2) din Constituția României, republicată.

PREȘEDINTELE SENATULUI
(L.S.)

PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR
(L.S.)